

Í Ísrael — uttan ferðaleiðara

Foto Kalmar

Herfyri varð spurningur í brævkassanum svaraður um, hvussu ein kann sleppa í kibbutz í Ísrael. Sosialurinn hevur tosa við Sonju á Argjaboga, leiðara á Heimahjálparstovninum, sum júst er heim afturkomin eftir at hava búið og virka í Kibbutz í 3 mánaðar.

Ferðin varð gjørd sum ein liður í arbeiðinum, at kanna, hvussu fólk aðrastadni liva og virka, eins og fyri at fáa innlit í tí serliga umhvørvi, sum ein kibbutz er.

Haamaapil kibbutzin hevur heimstað millum býrnar Haifa og Tel-Aviv. Har eru 600 fastbúgvandi Ísraelar, umframt sjálvboðna arbeiðsmegin, sum

kemur og fer, ið er umleið 30 fólk úr ymsum londum. Ta Sonja á Argjaboga var í Hamaapil, vóru umleið 18 fólk úr ymsum tjóðum har.

Slikur kibbutz er skipaður á tann hátt, at alt tað ið fólk hava brúk fyri til lívsins uppihald, verður latið einstaklinginum ókeypis. Umframt hetta, so fáa tey 120 krónur um mánaðin. Hesa upphædd fáa øll, — bæði fastbúgvandi og sjálvboðin.

Kibbutzin er at sammeta við eitt kollektiv, har øll fólk arbeiða við eitt hvørt, sum verður selt. Eitt 7-mannarað samskipar arbeiðið. Ágøðin ella yvirskotið verður nýtt til

endurnýggjan, húsabygging og annars tað, sum tørvur er á fyri búfólkið. Í Hamaapil vóru appelsinviðalundir, bummull og alibruk, umframt aðrar vinnur, so fólk ið øllum aldursbólkum fekk møguleika at arbeiða.

T.d. var ein verksmiðja sum gjørdi sokkar. Har fingur tey elstu møguleika at virka við slikum, sum tey megnaðu, — alt eftir hvussu arbeiðsorkan er.

Veita eftir evni

Sonja á Argjaboga: — Grundreglan í kibbutz skipanini er: Veitið eftir evnið, njótið eftir tørvi. Henda regla var til fulnar

fylgd, og eingin í felagsskapinum var skúgvaður til vikis, tó at hann ikki megnaði at gera fult dagsverk.

Hvi fór tú til Ísrael og júst í kibbutz?

— Eg havi altíð havt stóran áhuga fyri bibliu-søguni, og tí eisini at siggja tey stóð, har hend-ingarnar fóru fram.

Soleiðis var eg í Rom fyri nøkrum árum síðan í einum ferðabólki við ferðaleiðara, so sum vanligt er.

— Hóast tað var áhugavert, so hevði eg hesaferð áhuga at royndu ferðina til Ísrael, — uttan ferðaleiðara, liva og virka har eina tíð, meðan eg samstundis av minum eintingum kundi leggja tilrættis tað, sum eg vildi siggja og uppliva.

— Forvitni var stórt, at vita um Ísraelar vóru hugsjónarfólk, bjartskýgd og arbeiðssom, sum vit hoyra um.

— Tað er ikki ov nógv sagt, at hugsjónarfólk buggva í kibbutzum kring landið og at tey eru arbeiðssom og eldhugað fyr; at fáa landið á fótur — í tí arbeiði, sum tey eru felags um.

Kibbutz felagsskapirnir vóru stovnaðir í 50unum. Í dag buggva fimm mill. fólk í Ísrael, sum til støddar eru sum Jútland. Av hesum buggva umleið fimm pst. í kibbutz felagsskapum.

Sonja á Argjaboga, leiðari á Heimahjálparskipanini, nýtti triggjar mánaðar í arbeiðafri, at kanna, hvussu onnur fólk livdu og virkaðu. Hon fór til Ísrael í kibbutz!

Mentunar mótsetningar

Í Ísrael eru mótsetningarnir stórir, — at kalla frá tíðini tá Jesus livdi og til framkomnu teknologisku öldina.

Sum dømi kann eg siga, at vit kundu ferðast í oki, har missilini myndaðu seg móti himmalhvalvinum øðrumeðni, meðan ein arabari hinumeðni arbeiðdi við áсна og træplógv.

Munurin millum Ísraelar og arabar er stórur, tí Ísraelar meiri at kalla likjast europearum. Teir hava gjørt so ómetaliga nógv og hava bygt landið upp frá botni.

— Eitt upplivdi eg kortini, sum eg ikki hevði væntað, og tað var óvin-skapurin millum Ísraelar og arabar. — Ikki tí arabar søgdu og gjørdi nakað stórvægis, men frá Ísraelum var rasisman stór. — Ísraelar kenna, at øll fólkaslag liggja teimum eftir livinum, og tí eru teir altíð á varðhaldi.

Arabar haraftumóti, taka tilveruna sum hon er. T.d. verður sagt frá, at Ísraelar ikki dyrka olivenviðarlundir, tað tekur so drúgva tíð, aðrenn úrslitið og vinningurin kemur. Bumbaútsoknir í gerandisdegnum er ikki óvanligt, og vit vandu okkum til, at siggja hermenn við skammbyrsu á hvørjum horni. T.d. vóru triggjar hermenn við, um 40 fólk fóru á bussferð, so sum vit gjørdi, meðan vit vóru har. Hermenn vóru eisini altíð á varðhaldi í kibbutz-inum, men tibetur hendi einki stórvægis, meðan vit vóru har, sigur Sonja á Argjaboga.

Vanligt er at ung fólk fara í kibbutz at arbeiða eina tíð og hesi eru oftast um 20 ára aldur. Sonja á Argjaboga hevði tann fyrirmin, at hon bleiv kend sum kvinnan í »ommu-aldris», sum gjørdi hesar royndir.

— Etlan hennara var eisini at kanna umstøðurnar, hvussu sosiala

myndir myndaði seg í hesum felagsskapi. Tí kom hon í samband við nógv fólk í øllum aldri, sum livdu og virkaðu í kibbutzi.

— Eitt nýðist eg at á-sanna, at neyvan eru menniskju til, sum har, ið liva so einfalt, hava arbeiðskrevjandi uppgávur og samstundis eru so blíð og fyríkomandi. Hóast tað skal upplivast, so er tað ógjørlegt at greiða frá tí eldhuga, sum hesi fólk leggja fyri dagin og at siggja, hvussu væl nógd tey eru. Kibbutz felagsskapurin er fyri fólk í øllum aldri. Øll hava eina uppgávu, stóra ella litla, so sum tey eru for fyri. Har verður eingin skúgv-aður til vikis.

— Mest sýnast Ísraelar at gera fyri bornini og halda, at einki er ov gott fyri tey. Kortini lata foreldrin barnið í sonevnda barnahúsið, tá tey eru triggjar mánaðar gomul. Foreldrin hava ikki loyvi at hava bornini heima um náttina. Bústaðurin er heldur ikki til tað. Bert ein stova, við áklæði fyri til litið sovikamar og eitt baðirúm er ibúð teirra.

— Fyri einsamall er galdandi, at trý fólk buggva í einum rúmi.

— Sjálv búið og saman við eini danskari og eini týskari gentu í kibbutz-inum, og hóast eg ikki hevði roknað við, at tað fór at ganga uttan trupuleikar, so gekk hetta upp á stás. Ongantið varð eitt ílt orð sagt ella óhøvisk meðferð á nakran hátt. Her vóru øll líka, og øll gjørdi sitt til, at hini skuldu kenna seg væl.

Barnahúsið

— Barnahúsið var innast í bústaðarøkinum, fyri at verja tey smáu móti álópum. Uttanum vóru felagshøli, køkur, uppihaldsrúm o.a. Síðan komu arbeiðshúsin og viðarlundirnar uttanum. Felagskøkur var, har borðreitt var fyri øllum. Har komu foreldr-

— Eingin eigur bil, hús ella aðrar lutir. Alt er felags. Tey, ið hava brúk fyri at lána bil ella buss, skriva seg upp á ein lista, so øll vita, nær akfør eru til taks. Her er ein bussur sum kann hýsa 40 ferðafólkum, — men tá eru triggjar hermenn við skammbyrsu troknaðir!

